

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya

(Autonomous), Latur

Department of Sanskrit

Syllabus of

Of

Sanskrit

UG-I

Semester I & II

(Under NEP 2020)

Academic Year 2023-2024

w.e.f. 2023-2024

राजर्षी शाहू महाविद्यालय (स्वायत्त), लातूर

संस्कृत विभाग – अभ्यासक्रम

The Undergraduate Curriculum Framework- 2023 (UGCF) - First Year

(Level 4.5) दि. १६.०३.२०२३

SEM	Major DSC/ IKS DISCIPLINE SPECIFIC ELECTIVE) (Indian knowledge system)	Minor	Major DSE	Generic GE/OE (Generic Elective / Open elective)	Skill/ Vocational	EVLS C	AEC (Ability enhancement compulsory course)	Internship/ Project	Total Credit
I	DSC-A-1- (4) DSC-A-2- (4)	04	NA	GE 1 (04) Choose one from pool of courses	----	VE 1 (02)	IL 01 (02) Choose one from AEC Pool	--	
	१) संस्कृत साहित्य व भाषा परिचय- २) संस्कृत नाट्य परिचय	१) संस्कृत कथासाहित्य व व्यावहारिक व्याकरण.		१) संस्कृत ज्ञान परंपरा	--	--	भाषिक १) व्यावहारिक व्याकरण व नीतिसुभाषिते।	--	
	4+4	4	-	4	-		2	--	18
II	DSC- A-3 - (4) IKS-1 (4)	04	NA	GE 1 (04) Choose one from pool of courses	----	CESF (02)	IL 02 (02) Choose one from AEC Pool	Mini Project (02)	

१) कथा व आख्यायिका २) उपनिषद् व श्रीमद्भगवद्गीता	१) आर्षमहाकाव्य		१). संस्कृतातील दर्शनपरंपरा			१) भाषिक व्यावहारिक व्याकरण व नीतिसुभाषिते-२.	स्वरूप: साहित्य: (संकलन व विश्लेषण) भाषा: सर्वेक्ष संस्कृत भाषा विशेषता: सर्वेक्षण, वैविध्य, शब्द ग्रंथ परीक्षण: (विषयानुसार माहिती संकलनकार्य, संशोधनकार्य)	
4+4	4	-	4	-	-	2	2	20
Students on Exit shall be awarded Undergraduate Certificate in DSC after securing prerequisite 42 Credits in Semester I & II with additional 4 Credits Vocational course during the summer								42

Major DSC/ IKS

DISCIPLINE SPECIFIC ELECTIVE)

(Indian knowledge system)

Semester I

DSC-A-1- (4)

DSC-A-2- (4)

DSC A- 1 for 4 credit

Title of Paper. संस्कृत साहित्य व भाषा परिचय

Course Code: -----

Total Lectures: 60

Total Marks: 100

Credits: 04

घटक-

१. धातूरूप परिचय (गण- १, ४, ६, १०, पंचलकार ५) लट्लकार, लङ्लकार, लोट्लकार, विधिलिंगलकार, लृट्लकार).
२. शब्दरूप परिचय (स्वरान्त- अकारान्त पुंलिंग, नपुंसकलिंग आकारान्त-स्त्रीलिंग, इकारान्त पुंलिंग, ईकारान्त-स्त्रीलिंग, व्यञ्जनान्त-सरित्, भगवत् शब्द).
३. सर्वनामपरिचय- (अस्मद्, युष्मद्, किम्, तत्, एतत् तीन लिंगामध्ये).
४. विभक्ती परिचय.
५. संस्कृत पंचमहाकाव्य परिचय.

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

1. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. महाकाव्याच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास होईल.(Epic related knowledge of Sanskrit literature will be acquired. Other literature related to the author of the epic will be studied.)

2. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास होईल. (There will be a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information of the writers of fiction will be found in a proper way.)
3. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती होईल . (It will be known how the Sanskrit epic, Kathakavya is created.)
4. विद्यार्थ्यांमध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न होईल. (Students will be interested in creating poetry.)
5. विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी योग्य बनेल. (Students will become capable of reading and writing poetry.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्यविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. महाकाव्यच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास झाला.(Epic related knowledge of Sanskrit literature was acquired. Other literature related to the author of the epic was studied.)
  2. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (There will was a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information from the writers of fiction was found in a proper way.)
  3. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली . (It became known how the Sanskrit epic, Kathakavya was created.)
  4. विद्यार्थ्यांमध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न झाले. (Students' interest in making poetry increased.)
  5. विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी पात्र झाले . (Students were become capable of reading and writing poetry.)
-

DSC A-2 for 4 credit.

Title of Paper- संस्कृत नाट्य परिचय

Course Code: -----

Total Lectures: 60

Total

Marks: 100

Credits: 04

घटक-

१. संस्कृत नाट्य परिचय
२. रूपकाचे प्रकार.
३. संस्कृतनाटकाची लक्षणे.
४. स्थूल परिचय- अभिज्ञानशाकुन्तलम्, स्वप्नवासवदत्तम्.
५. सूक्ष्मवाचन- कर्णभारम्.

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

1. संस्कृत साहित्यातील नाटकाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. नाटकाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास होईल. (Dramatic knowledge of Sanskrit literature will be acquired. Other literature related to the author and Sanskrit drama will be studied.)
2. संस्कृत साहित्यातील नाट्यसाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. नाट्यग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास होईल. (Will have a detailed knowledge of the existing Sanskrit Natya Sahitya. Natyagranth and other information of the authors will be found in a proper way.)
3. संस्कृत साहित्यात कशा प्रकारे नाटकाचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती होईल. (You will get detailed information about how to written Sanskrit drama.)

4. विद्यार्थ्यांमध्ये नाटक निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न होईल. (Students will be interested in creating Sanskrit Drama.)
5. विद्यार्थी नाटक वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी योग्य बनेल. (Students will become capable of reading and writing Sanskrit drama.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत साहित्यातील नाटकाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. नाटकाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (Dramatic knowledge of Sanskrit literature was acquired. Other literature related to the author and Sanskrit drama was studied.)
  2. संस्कृत साहित्यातील नाट्यसाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. नाट्यग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (There was a detailed knowledge of the existing Sanskrit Natya Sahitya. The Natyagranth and other information of the authors were found in a proper way.)
  3. संस्कृत साहित्यात कशा प्रकारे नाटकाचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली . (You got detailed information about how to write Sanskrit drama.)
  4. विद्यार्थ्यांमध्ये नाटक निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न झाले. (Students became interested in making Sanskrit Drama.)
  5. विद्यार्थी नाटक वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी पात्र झाले . (Students were able to read and write Sanskrit Drama.)
-

Minor.

Title of Paper-संस्कृत कथासाहित्य व व्यावहारिक व्याकरण

Course Code: -----

Total Lectures: 60

Total Marks: 100

Credits: 04

घटक:-

१. वर्णमाला व शब्दरूप परिचय (स्वरान्त- अकारान्त पुंल्लिंग, नपुंसकलिंग आकारान्त-स्त्रीलिंग, इकारान्त पुंल्लिंग, ईकारान्त-स्त्रीलिंग, व्यञ्जनान्त-सरित्, भगवत् शब्द).
२. धातूरूप परिचय (गण- १, ४, ६, १०, लट्लकार ५, लट्लकार, लङ्लकार, लोट्लकार, विधिलिंगलकार, लृट्लकार)
३. संस्कृत कथा साहित्य परिचय.
४. पंचतन्त्रम्- अपरीक्षितकारकम्।
५. कथालेखनम्। (भाषान्तर)

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

6. संस्कृत ग्रंथातील व्याकरणाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. व्याकरणग्रंथाच्या कर्त्याविषयी व त्याच्या इतर ग्रंथाविषयी अभ्यास होईल.(Grammatical knowledge will be obtained from Sanskrit texts. Grammar texts authors and their related texts will be studied.)
7. संस्कृत भाषे मध्ये व्याकरणाचे काय महत्त्व आहे यांची माहिती मिळेल. (You will get information about the importance of grammar in Sanskrit texts.)
8. संस्कृत ग्रंथात कशा प्रकारे व्याकरणाचे उपयोग होतो या विषयी सविस्तर माहिती होईल . (You will get proper information about how grammar is used in Sanskrit texts.)
9. विद्यार्थी व्याकरणदृष्टीने शुद्धवाचन तथा शुद्धलेखन करण्यासाठी योग्य बनेल. (The student will be able to read and write correctly from a grammatical point of view.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत ग्रंथातील व्याकरणाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. व्याकरणग्रंथाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर ग्रंथाविषयी अभ्यास झाला. (Grammatical knowledge was obtained from Sanskrit texts. The authors of grammar texts and other related texts were studied.)
  2. संस्कृत भाषेमध्ये व्याकरणाचे काय महत्त्व आहे यांची माहिती मिळाली. (Got information about the importance of grammar in Sanskrit texts.)
  3. संस्कृत ग्रंथात कशा प्रकारे व्याकरणाचे उपयोग होतो या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली . (Learned well about how grammar is used in Sanskrit texts.)
  4. विद्यार्थी व्याकरणदृष्टीने शुद्धवाचन तथा शुद्धलेखन करण्यासाठी योग्य झाला. (Students should be able to read and write from the grammatical point of view.)
-

Generic GE/OE

(Generic Elective / Open elective)

Title of Paper-संस्कृत ज्ञान परंपरा

Course Code: -----

Total Lectures: 60

Total Marks: 100

Credits: 04

घटक:-

१. संस्कृत शास्त्रकार (पाणिनी, गौतम, आर्यभट्ट, चरक, कौटिल्य, पिंगल, विष्णुशर्मा)
२. संस्कृत न्याय (२५ न्याय)
३. संस्कृत सुभाषिते (२५ श्लोक)
४. सुभाषित, म्हणी
५. संस्कृत सुभाषिते आशय व शिकवण.

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

1. श्रवण करणे- बोलणे, वाचन करणे व लिहणे ही भाषिक कौशल्य आत्मसात करण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी सक्षम झाले पाहिजेत.(To prepare the students competently to speak, write and communicate in Sanskrit.)
2. वाद-विवाद व संभाषण करण्याची योग्यता वाढविणे. (To develop the ability to communicate and debate.)
3. संस्कृत साहित्याच्या माध्यमातून वाक्प्रचार, म्हणी, सुभाषिते व पारिभाषिक शब्दाचा साठा वाढविणे. (To increase the Shubhashita, Vak-Prachar and definitional words of Sanskrit language.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

4. श्रवण करणे- बोलणे, वाचन करणे व लिहणे ही भाषिक कौशल्य आत्मसात करण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी सक्षम झाले. (The students were able to speak, write in Sanskrit.)
5. वाद-विवाद व संभाषण करण्याची योग्यता वाढली. (The ability of the students to communicate and debate in Sanskrit was developed.)
6. संस्कृत साहित्याच्या माध्यमातून वाक्प्रचार, म्हणी, सुभाषिते व पारिभाषिक शब्दाचा साठा वाढला.

AEC

(Ability enhancement compulsory course)

Title of Paper- व्यावहारिक व्याकरण व नीतिसुभाषिते।

Course Code: -----

Total Lectures: 30

Total Marks: 50

Credits: 02

घटक

१. शब्दरूपे व व्यावहारिक शब्दसमूह - (देव, वन, माला, कवि, नदी भानु)
२. धातुरूपे- (लट्-लङ्-लृट् लकार)
३. संस्कृत अव्यय परिचय व वाक्यरचना.
४. नीतिशतकम् (मूर्खपद्धती, विद्वत्पद्धती, मानशौर्यपद्धती)

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

To produce programmers equipped with an understanding of

- संस्कृत संवाद कौशल्य वाढविणे. (Enhancing Sanskrit Communication skills.)
- कुटुंबात व समाजात संस्कृत संभाषण करणे. (Conversation in Sanskrit in family and community.)
- संवाद व संभाषण उपयोगी सुलभ व्याकरणाचा परिचय. (Introduction to easy grammar useful for communication and conversation.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

On successful completion of the course the students will be able to:

1. संस्कृत संवादात प्रगती होईल. (There will be progress in Sanskrit communication.)
2. संस्कृत संवादाची भीती दूर होईल. (The fear of Sanskrit communication will go away.)
3. संभाषण उपयोगी व्याकरणाचा उपयोग करून वाक्य रचना होईल. (The conversation will be structured using useful grammar.)

Semester – II

Major DSC/ IKS

DISCIPLINE SPECIFIC ELECTIVE)

(Indian knowledge system)

Semester II

DSC-A-3- (4)

DSC-A-4- (4)

DSC A- 3 for 4 credit

Title of Paper. कथा व आख्यायिका.

Course Code: -----

Total Lectures: 60

Total Marks: 100

Credits: 04

घटक-

-
१. कथा साहित्य परिचय.
  २. शिवराजविजयम्-सामान्य परिचय
  ३. शिवराजविजयम्- सूक्ष्मवाचन १. विराम.
  ४. हितोपदेश- सामान्य परिचय
  ५. हितोपदेश- मित्रलाभ

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

1. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्यविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. महाकाव्यच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास होईल.(Epic related knowledge of Sanskrit literature will be acquired. Other literature related to the author of the epic will be studied.)

2. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास होईल. (There will be a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information of the writers of fiction will be found in a proper way.)
3. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती होईल . (It will be known how the Sanskrit epic, Kathakavya is created.)
4. विद्यार्थ्यांमध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न होईल. (Students will be interested in creating poetry.)
5. विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी योग्य बनेल. (Students will become capable of reading and writing poetry.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्यविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. महाकाव्यच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास झाला.(Epic related knowledge of Sanskrit literature was acquired. Other literature related to the author of the epic was studied.)
  2. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (There will was a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information from the writers of fiction was found in a proper way.)
  3. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली . (It became known how the Sanskrit epic, Kathakavya was created.)
  4. विद्यार्थ्यांमध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न झाले. (Students' interest in making poetry increased.)
  5. विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी पात्र झाले . (Students were become capable of reading and writing poetry.)
-

DSC A-4 for 4 credit.

Title of Paper- उपनिषद् व श्रीमद्भगवद्गीता

Course Code: -----

Total Lectures: 60

Total Marks: 100

Credits: 04

घटक-

१. उपनिषद् परिचय
२. ईशोपनिषदाचे स्थूलवाचन.
३. तैत्तिरीयोपनिषद भृगुवल्ली. (सूक्ष्मवाचन)
४. श्रीमद्भगवद्गीता परिचय व स्वरूप
५. श्रीमद्भगवद्गीता अध्याय २ सूक्ष्मवाचन.

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

1. संस्कृत वाङ्मयातील वेदांविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. वेदांच्या ऋषीविषयी व त्यांच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास होईल. (Knowledge related to the Vedas of Sanskrit language will be obtained. Other literature related to the sage of the Vedas will be studied.)
2. संस्कृत वाङ्मयातील वेदांगाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. वेदांगांच्या कर्त्या विषयी व त्यांच्या अन्य वाङ्मयाविषयी अभ्यास होईल. (There will be a detailed knowledge of the Vedangas of Vedic literature. Other information about the authors of Vedangas will be found in a proper way.)
3. संस्कृत वाङ्मयात कशा प्रकारे उपनिषदाचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती होईल. (It will be known how the Sanskrit Upanishads were written.)

4. विद्यार्थ्यांमध्ये उपनिषदातील विषयांवर चर्चा करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न होईल. (Students will be interested in discussing the topics of Upanishads.)

5. विद्यार्थी वेद, अरण्यके वाचण्यासाठी तथा अभ्यासकरण्यासाठी योग्य बनेल. (Students will become capable of reading Vedas, Aranyake.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत वाङ्मयातील वेदांविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. वेदांच्या ऋषीविषयी व त्यांच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (Knowledge related to the Vedas of Sanskrit language was obtained. Other literature related to the sage of the Vedas were studied.)

2. संस्कृत वाङ्मयातील वेदांगाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. वेदांगांच्या कर्त्या विषयी व त्यांच्या अन्य वाङ्मयाविषयी अभ्यास झाला. (There was a detailed knowledge of the Vedangas of Vedic literature. Other information about the authors of Vedangas was received in a proper way.)

3. संस्कृत वाङ्मयात कशा प्रकारे उपनिषदाचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली. (It became known how the Sanskrit Upanishads were written.)

4. विद्यार्थ्यांमध्ये उपनिषदातील विषयांवर चर्चा करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न झाले. (Students were interested in discussing the topics of Upanishads)

5. विद्यार्थी वेद, अरण्यके वाचण्यासाठी तथा अभ्यासकरण्यासाठी योग्य बनले. (Students were capable of reading Vedas, Aranyake.)

Minor.

Title of Paper-आर्षमहाकाव्य

Course Code: -----

Total Lectures: 60

Total Marks: 100

Credits: 04

घटक:-

१. आर्षमहाकाव्य लक्षण व स्वरूप
२. रामायण सामान्य परिचय.
३. बालकाण्ड- प्रथमसर्ग.
४. महाभारत सामान्य परिचय.
५. विदुरनीति प्रथमाध्याय (श्लोक सङ्ख्या – २० ते ४५)

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

1. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. महाकाव्याच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास होईल.(Epic related knowledge of Sanskrit literature will be acquired. Other literature related to the author of the epic will be studied.)
2. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास होईल. (There will be a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information of the writers of fiction will be found in a proper way.)
3. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती होईल . (It will be known how the Sanskrit epic, Kathakavya is created.)

4. विद्यार्थ्यांमध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न होईल. (Students will be interested in creating poetry.)
5. विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी योग्य बनेल. (Students will become capable of reading and writing poetry.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. महाकाव्याच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास झाला.(Epic related knowledge of Sanskrit literature was acquired. Other literature related to the author of the epic was studied.)
  2. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (There will was a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information from the writers of fiction was found in a proper way.)
  3. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली . (It became known how the Sanskrit epic, Kathakavya was created.)
  4. विद्यार्थ्यांमध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न झाले. (Students' interest in making poetry increased.)
- विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी पात्र झाले . (Students were become capable of reading and writing poetry.)
-

Generic GE/OE

(Generic Elective / Open elective)

Title of Paper-संस्कृतातील दर्शनपरंपरा

Course Code: -----

Total Lectures: 60

Total Marks: 100

Credits: 04

घटक:-

१. दर्शनाचे लक्षण व स्वरूप.
२. दर्शनाचे प्रकार -(आस्तिक दर्शन व नास्तिक दर्शन)
३. तर्कसंग्रह सामान्य परिचय.
४. द्रव्यनिरूपणम
५. योगदर्शन सामान्य परिचय.

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

1. संस्कृत वाङ्मयातील वेदांविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. वेदांच्या ऋषीविषयी व त्यांच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास होईल.(Knowledge related to the Vedas of Sanskrit language will be obtained. Other literature related to the sage of the Vedas will be studied.)
2. संस्कृत वाङ्मयातील वेदांगाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. वेदांगांच्या कर्त्या विषयी व त्यांच्या अन्य वाङ्मयाविषयी अभ्यास होईल. (There will be a detailed knowledge of the Vedangas of Vedic literature. Other information about the authors of Vedangas will be found in a proper way.)
3. संस्कृत वाङ्मयात कशा प्रकारे उपनिषदाचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती होईल. (It will be known how the Sanskrit Upanishads were written.)

4. विद्यार्थ्यांमध्ये उपनिषदातील विषयांवर चर्चा करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न होईल. (Students will be interested in discussing the topics of Upanishads.)

5. विद्यार्थी वेद, आरण्यके वाचण्यासाठी तथा अभ्यासकरण्यासाठी योग्य बनेल. (Students will become capable of reading Vedas, Aranyake.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत वाङ्मयातील वेदांविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. वेदांच्या ऋषीविषयी व त्यांच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (Knowledge related to the Vedas of Sanskrit language was obtained. Other literature related to the sage of the Vedas were studied.)

2. संस्कृत वाङ्मयातील वेदांगाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. वेदांगांच्या कर्त्या विषयी व त्यांच्या अन्य वाङ्मयाविषयी अभ्यास झाला. (There was a detailed knowledge of the Vedangas of Vedic literature. Other information about the authors of Vedangas was received in a proper way.)

3. संस्कृत वाङ्मयात कशा प्रकारे उपनिषदाचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली. (It became known how the Sanskrit Upanishads were written.)

4. विद्यार्थ्यांमध्ये उपनिषदातील विषयांवर चर्चा करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न झाले. (Students were interested in discussing the topics of Upanishads)

5. विद्यार्थी वेद, आरण्यके वाचण्यासाठी तथा अभ्यासकरण्यासाठी योग्य बनले. (Students were capable of reading Vedas, Aranyake.)

AEC

(Ability enhancement compulsory course)

Title of Paper- व्यावहारिक व्याकरण व सुभाषिते-२.

Course Code: -----

Total Lectures: 30

Total Marks: 50

Credits: 02

घटक-

१. सर्वनामरूपे- (अस्मद्, युष्मद्, किम्, एतत्, तत्, इदम्) व
२. धातुरूपे- (लोट्, विधिलिंग)
३. संख्या परिचय व वाक्यरचना.
४. नीतिशतकम् (अर्थपद्धती, दुर्जनपद्धती, सुजनपद्धती, परोपकारपद्धती)

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

To produce programmers equipped with an understanding of

- संस्कृत संवाद कौशल्य वाढविणे. (Enhancing Sanskrit Communication skills.)
- कुटुंबात व समाजात संस्कृत संभाषण करणे. (Conversation in Sanskrit in family and community.)
- संवाद व संभाषण उपयोगी सुलभ व्याकरणाचा परिचय. (Introduction to easy grammar useful for communication and conversation.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

On successful completion of the course the students will be able to:

4. संस्कृत संवादात प्रगती झाली. (There will be progress in Sanskrit communication.)
5. संस्कृत संवादाची भीती दूर झाली. (The fear of Sanskrit communication will go away.)
6. संभाषण उपयोगी व्याकरणाचा उपयोग करुन वाक्य रचना होईल. (The conversation will be structured using useful grammar.)

Internship/Project

स्वरूपः

साहित्यः (संकलन व विश्लेषण)

भाषा: सर्वेक्षण

संस्कृत भाषा विशेषता: सर्वेक्षण, वैविध्य, शब्द

ग्रंथ परीक्षणः

(विषयानुसार माहिती संकलनकार्य, संशोधनकार्य)

प्रा. रा. कि. आर्य
(संस्कृत विभाग प्रमुख)
अध्यक्ष, संस्कृत अभ्यास मंडळ.

*****
